

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 286

TELEFON 25-67

POSTNI ČEKOVNI RAČUN II.409

Maribor, ponedeljek 19. decembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Odločitev slovaškega naroda

Pri včerašnjih volitvah v slovaško zakonodajno zbornico je volilo 98% vseh volivnih upravičencev, ki so se izrekli do malih izjem za slovaško avtonomijo in sedanjo slovaško vlado — Rezultati v posameznih krajih

BRATISLAVA, 19. decembra. Včeraj so bile na Slovaškem prve volitve v avtonomni slovaški parlament. Na vsakih 20.000 glasov odpade en poslanec, zato število poslancev v parlamentu ni določeno. Postavljena je bila le ena sama lista z nosilcem dr. Tiso, predsednikom slovaške avtonomne vlade. Volivci so glasovali samo z »da« ali »ne«, in sicer tako, da je bilo to glasovanje prav za prav javno ali je vsaj volivna komisija vedela za vsakega volivca, kako se je odločil. Razen tega je bilo glasovanje obvezno za vse volivce. V takih razmerah je bila volivna udeležba seveda velika, ponekod celo 100% in vlada je zmagała v enako velikem razmerju. Končni skupni rezultati še niso bili objavljeni, znani pa so rezultati iz posameznih krajev. V Bratislavi je glasovalo 95% volivcev z »da«, a 5% z »ne«. Podobno je bilo v drugih mestih in okrajih. V Žilini je bilo glasov z »da« 9400, z »ne« 105, v Nitri z »da« 11.080, proti 85, v Tirnavi za 10.033, proti 170, v Ružomberku pa za 7740, proti 46. Za vlado so glasovali tudi vsi Nemci, ki dobe 2 poslance, vsi Madžari, ki dobe 1 poslanca in vsi Židje. Za vsake narodnost je bila postavljena posebna volivna žara.

GOVORA DR. TISE IN DR. SIDORJA.

BRATISLAVA, 19. decembra. Predsednik slovaške vlade dr. Tiso je imel sinoči po radiu govor, v katerem je govoril o včerašnjih volitvah. Povedal je, da je bila volivna udeležba zelo velika. Po dobljenih poročilih je znašala v celoti 98%. Dr. Tiso je dejal, da je to dokaz, da sedanja vlada Slovačkom ni ne tuja, ne brez zanimanja, ampak izraz volje celokupnega naroda. Vlada ima po teh volitvah zakonito pravico, govoriti v imenu naroda. Tudi minister za Slovaško v osrednji vladi v Pragi dr. Sidor se je po radiu zahvalil volivcem za zaupanje, ki so ga izkazali prvi slovaški avtonomni vladi.

POTEK VOLITEV IN MANIFESTACIJE

BRATISLAVA, 19. decembra. Ob priliki včerašnjih volitev v slovaško ustavodajno zbornico je bila vsa Slovaška okrašena z zastavami. Slovaški kraji so izvesili izključno slovaške zastave, nemški pa zastave s kljukastim križem. Češko-slovaške državne zastave ni bilo nikjer nobene. Volitve so potekle brez vsakega incidenta. Udeležba je bila zelo velika. V večini občin so se zbrali kar vsi volivci v sprednjem in krenili s slovaško zastavo na čelu skupaj na volišče, kjer so strnjeno glasovali z »da«. Tudi po volitvah, in zlasti sinoči, so bile v mnogih krajih, posebno po mestih, velike manifestacije za slovaško avtonomijo in vlado.

GLASOVANJE NARODNIH MANJSIN.

Nemške občine v Čipsu so glasovale 98% z »da« za vlado, v tatranskih kopalniških in letoviških, kjer je prebivalstvo močno pomešano z v zadnjih 20 letih priseljenimi Čehi, je pa bilo oddanih za vlado samo 80% glasov. V Kežmarku so bila za posamezne narodnosti določena ločena volišča. Na nemških voliščih je bilo oddanih za vlado 94,7% glasov, na slovaških 97,3%, na madžarskih 93,3%, na čeških 89,8%, na židovskih pa 99,4%. Najbolj strnjeno so torej glasovali za vlado Židje. Kot zastopnika nemške narodne manjšine sta izvoljena na vladni listi sedanji nemški podtajnik dr. Franc Karmasin in dr. Steinhudal, Madžare pa bo zastopal grof Janos Esterhazy. Židje na listi niso dobili kandidata, prav tako tudi ne Čehi, zato v slovaškem ustavodajnem zboru ne bodo zastopani. Čehov je sicer na Slovaškem več kakor Madžarov, toda naseljeni so bili šele po 1. 1918. in jim zato Slovaki ne priznavajo položaja in pravice narodne manjšine.

TISO O POMENU VOLITEV.

BRATISLAVA, 19. decembra. Havas poroča: Ministrski predsednik dr. Tiso je

sinoči sprejel posebnega poročevalca agencije Havas, kateremu je dejal med drugim: Slovaški narod je dokazal svoje velike moralne vrednote. Z disciplino je dokazal, da je smer sedanjega režima pravilna. Zadržanje ljudstva je najboljša garancija za bodočnost. Tako enoten narod ne more biti v bodočnosti več izpostavljen nevarnostim naključnostnih kombinacij. Slovaški narod bo sedaj nadaljeval politiko svojega zgodovinskega poslanstva. Te volitve so pa tudi dragocen

migljaj za zaveznike v okviru Češko-Slovaške.

CELOTNA UDELEŽBA 98%.

BRATISLAVA, 19. decembra. Visoko udeležbo 98% volivcev pri včerašnjih volitvah je treba še tembolj upoštevati, ker je vladal včeraj tudi na Slovaškem silen mraz. V Bratislavi je glasovalo z »da« 66.000 volivcev, z »ne« pa komaj 3359 volivcev. Ministri slovaške vlade z dr. Tisom na čelu so bili včeraj ves dan zbrani v predsedstvu vlade in bodrili volivce po radiu k udeležbi in glasovanju za slovaško samoupravo in vlado. Minister dr. Sidor je izjavil sinoči po volitvah zastopnikom tiska: »Mi Slovaki smo dokazali, kar so dokazali tudi že Italijani: da smo mlad narod. Mi zdaj vemo, da stoji ves slovaški narod za svojo vlado«. Nova ustavodajna zbornica, ki bo štela 70 poslancev, se bo sešla prvič dne 15. januarja prihodnjega leta.

PRITRDITEV DO ZADNJEGA.

BRATISLAVA, 19. decembra. V rojstnem kraju predsednika slovaške vlade dr. Tise, v Banovcu, so se udeležili včeraj volitev vsi volivci in glasovali brez izjeme z »da«. V večini občin zahodne slovaške je bilo oddanih vseh 100% glasov za svobodo in vlado Slovaške.

Ciano v Budimpešti

SLOVESEN SPREJEM V MADŽARSKI PRESTOLNICI — NAMEN CIANOVEGA OBISKA NA MADŽARSKEM

BUDIMPEŠTA, 19. decembra. Italijanski zunanji minister grof Ciano je prispel danes dopoldne v Budimpešto, kjer je bil zelo slovesno sprejet. Minister ostane na Madžarskem tri dni in se bo udeležil lova, ki ga priredi regent Horthy. Temu obisku pripisujejo tu tudi velik politični pomen. Pričakuje se, da bo ob tej priliki dosežen sporazum, kako uskladiti madžarske težnje s političnimi inte-

resi osi Rim-Berlin. Na drugi strani se pa zatrjuje, da bo grof Ciano uplival v tem smislu, da Madžarska za enkrat omeji svoje zunanjepolitične akcije, da ne bi prišla v navzkrižje s tendencami nemške politike, zlasti glede ukrajinskega vprašanja. Ukrajinsko vprašanje pomeni boj proti sovjetom, ki ga mora podpreti tudi Italija in Madžarska kot njena zaveznica.

Caristična ceremonija

VČERAJ JE BIL V PARIZU PROKLA MIRAN VELIKI KNEZ VLADIMIR ZA SKI PRESTOL RUSIJE

PARIZ, 19. dec. V tukajšnji ruski cerkvi je bil včeraj od strani voditeljev ruske emigracije, visokega plemstva in velikih knezov proklamiran za pretendenta na ruski prestol veliki knez Vladimir. Pri tej priliki je metropolit zaprisegel tudi vse plemstvo. Še pred to ceremonijo je pa veliki knez podal izjavo, da ni v nobeni zvezi z akcijo za ustanovitev samostojne Ukrajine in tudi ne bi mogel postati ukrajinski car, ker bi to

nasprotovalo njegovim ciljem. Veliki knez hoče postati car vse Rusije, katere sestavni del je tudi Ukrajina. Veliki knez ne priznava obstoja posebnega ukrajinskega naroda in iz njegove izjave bi se utegnili sklepati, da reflektira v imenu carske Rusije tudi na ozemlja vseh drugih narodov, ki so prej bili pod rusko nadoblastjo. Ta izjava je vzbudila zlasti na Poljskem in v baltičkih državah ostro kritiko politike carističnih emigrantov.

Novi madžarski zakoni

ZIDOVSKI ZAKON PRIDE PRED PARLAMENT ŽE V ČETRTEK, ZAKON O AGRARNI REFORMI PA ŠELE POZNEJE

BUDIMPEŠTA, 19. decembra. Izredni ministrski svet je odobril od vse madžarske javnosti z velikim zanimanjem pričakovani židovski zakon. Vsebinska nova zakona bo objavljena najbrže jutri. Pravosodni minister je izjavil časnikařem, da to ni le okvirni zakon, ampak izdelan v vseh podrobnostih in za vse primere. Vlada bo izročila v odobritev parlamentu in bo vztrajala pri tem, da ga sprejme brez korektur. Pred

parlament pride v četrtek 22. t. m. Glavno določilo zakona je, da uvaja za Žide povsod numerus clausus, vendar ne po suhoparnih številkah. Novi zakon bo uveljavljen najkasneje meseca februarja. Ministrski svet je razpravljal obenem tudi o zakonu o agrarni reformi, ni pa sprejel še dokončnih sklepov, ampak bo počakal na okrevanje obolelega poljedelskega ministra grofa Telekija.

Zapiski

Afera z „božanskim očetom“

Pater Coughlin je lani vzbujal po vsej Ameriki veliko senzacijo s svojimi govori po radiu. Zdaj pa je spet njegovo ime na čelu ameriških listov. Pred dnevi je namreč govoril po radiu in vseprek napadal fašizem, komunizem, nacizem in ateizem. Deli njegovega govora so bili prežeti z antisemitizmom. Kardinal Mundelein je zato izdal obvestilo, v katerem pravi, da lahko pater Coughlin govori kot ameriški državljani kar hoče, nima pa pravice govoriti v imenu katoliške cerkve. Pater Coughlin kardinalu ni ostal dolžan odgovora. Dejal je, da se z njim strinja, da ne govori v imenu katoliške cerkve, ker v njenem imenu ne govori noben župnik, pa tudi škof ne in kardinal; samo papež govori za katoliško cerkev. Pri zadnjem predavanju o vzrokih ruske revolucije je radijska postaja pristavila — prvič v zgodovini ameriške radiofonije — da je pater pogršil v nekaterih dejstvih. Coughlin je zato odklonil, da daje postaji svoje govore v cenzuro. Zato mu postaja ni več dovolila, da govori. Sedaj pa se je pojavilo »Društvo prijateljev patra Coughlina«, ki pravi, da ima 200.000 članov in grozi radijski postaji, da bodo njegovi člani bojkotirali trdke, ki oglašujejo po radiu, če pater Coughlin ne bo kmalu spregovoril. Ni še znano, kako se bo spor končal.

Spanska Maginotova linija

Posebni poročevalec londonskega »Daily Herald« je obiskal Barcelono in od tam poroča, da je republikanska vlada izvedela, da je general Franco dobil ogromna ojačanja od strani dveh tujih držav. V nacionalistični pristanišči Cadix in Bilbao je prispelo veliko topniškegaga materiala in letal. Istočasno pa je republikansko letalstvo zasledilo koncentracijo Francovih čet v dolini reke Segre in tudi na valencijski fronti. Ministrski predsednik Negrin misli, da bo letošnja zimska kampanja odločilna. V Barceloni že pozivajo može, starejše od 40 let, da se prijavijo v vojsko. V vseh javnih uradih so moške, ki morejo nositi orožje, zamenjale žene. Isti dopisnik citira tudi vest Francovega časnika »Diario Vasco«, po kateri gradijo republikanci od Pirenejev vzdolž vsega fronta »železen obroč«. Pravijo, da gradi 20.000 mož to »Maginotovo linijo«, ki je urejena po najmodernejših obrambnih načelih, s podzemskimi hodniki itd.

Pomanjkanje delovnih sil v Nemčiji

Nedostatek delovnih moči sili nemška merodajna mesta k vedno novim ukrepom, da bi pridobila potrebno število delavcev. Na berlinskem policijskem predstojništvu se je nedavno vršil posvet, kako uvrstiti med delovne ljudi delo izbegavajoče in potepuhe. V najkrajšem času bodo izdane potrebne zakonske odločbe o tej stvari. V Berlinu samem izvajajo to akcijo že nekaj mesecev. Oblasti so pregledale zlasti javna prenočišča, v katerih se je mudilo okoli 2000 za delo sposobnih ljudi. Iz nočnih lokalov so odstranili tudi vse plesalce in drugo podobno osebje, ki ga bodo poslali v delovna taborišča. Nadalje bodo nemške oblasti gledale v še večji meri ko doslej, da bi vsakdo prišel zopet do dela, za katero se je izsolal in kjer bo njegov delovni uspeh tudi največji. V tej zvezi opozarja nemški tisk, da je danes takšno pomanjkanje n. pr. strojnih ključavničarjev, da jih je treba iskati naravnost s svetilko pri belem dnevu.

Maribor, 19. decembra.

Konferenca v Limi je že osma izmed panameriških konferenc, na katerih vse ameriške države uspešno urejajo svoja sporna vprašanja, urejajo svoje sporne interese in predvsem utrjujejo na ameriški polobli mir. Ravno vprašanje utrditve miru, preprečitve vsake invazije — tudi invazije, ki bi za začetek zavzela mirne oblike — je glavni smoter konferenc v Limi.

Od evropskih problemov je direktno na tapetu v Limi samo španski problem. Francovi emisarji so od ameriških držav zaman skušali doseči za Franca priznanje pravic vojskujoče se stranke. Nasprotno, kaže obstoj možnost, da bo predsednik Roosevelt dvignil embargo uvoza v republikansko Španijo. Toda konferenca v Limi je važna tudi za splošno evropsko situacijo. Spriči današnje mednarodne povezanosti bodo vse odločitve v Limi, zlasti pa odločitev o osnovni zunanepolitični liniji ameriških držav, imele svoj odmev v Evropi. Točno rečeno, ga že imajo, kajti časopisje oziroma Rim-Berlin je zavzelo do konference v Limi ostro odklonilno stališče.

Na konferenci v Limi kraljuje namreč Monroejeva doktrina, prav za prav Monroejeva doktrina, kakor jo pojmuje diplomacija Združenih držav. Geslo Američanov je pač služilo USA, da so si pridobile z vztrajno ekonomsko ekspanzijo dominantno stališče v vseh ameriških državah, zlasti onih Srednje Amerike. Ta gospodarska ekspanzija se je še ojačila v zadnjih dveh letih, ko so USA naložile v Ameriki kapitale, ki so na Kitajskem izgubili svoje poprišče. Ti kapitali so šli v velikem delu v Kanado, sedaj pa je v teku njih plasman v Južni Ameriki.

Seveda je cilj USA, da tudi politično poveže vse ameriške države. Tako si je Condell Hull prizadeval, da bi ameriške države ratificirale obveznosti o kontinentalni solidarnosti, katerih uporabo naj bi vršila trajna komisija vseh enaindvajsetih ameriških republik. Vendar je videti, da v tem ni uspel; nekatere južnoameriške države, predvsem Argentina, so se izrekle proti sprejemu »avtomatičnih obveznosti«. Pač pa je Hull dosegel, da bodo vse ameriške države sprejele sklep o ukrepih, katerih namen je preprečiti kakršne koli tuje politične vplive v Ameriki. In to bo najvažnejši politični efekt konference v Limi. Borba, ki jo vodijo USA proti vplivu avtoritarnih držav na ameriškem kontinentu, je s tem dosegla velik uspeh. Ta uspeh je logična posledica uspeha USA v Braziliji, ki so jo že proglasili za močno postojanko v bloku avtoritarnih držav, ki pa je letos poleti prekinila diplomatske odnose z Nemčijo.

V politiki, tudi zunanji, anglosaksonskih držav ima javno mnenje zelo velik vpliv. In javno mnenje Združenih držav ne zagovarja v zunanji politiki samo ekonomsko-političnih interesov v običajnem smislu te besede. Za ameriško javno mnenje je značilna tudi načelna zunanepolitična orientacija, je značilno dosledno zagovarjanje demokratskih načel, je značilna »ideološka histerija« kot je zapisala »Deutsche Allgemeine Zeitung«. Ta usmerjenost ameriškega javnega mnenja pa je danes še v opreki z drugo, ravno tako tradicionalno smerjo ameriškega javnega mnenja, namreč težnjo po izolaciji USA od svetovnih sporov in svetovnih vojn. Wilson je prvi premagal tendenco po izolaciji; njegovi nasledniki do Roosevelta mu niso sledili. Združene države niti niso vstopile v Društvo narodov.

Noben državnik demokratskih držav ni v mednarodni politiki s tako ostrimi besedami nastopal za ohranitev miru in mednarodnega reda kot Roosevelt. Toda ostalo je le pri platoničnih besedah, vse do druge Rooseveltove poslanike in Hullovi izjav pred Monakovim; šele takrat je za besedami stala obljuba dejanja. Sedaj je upati, da bodo USA in vse ameriške države aktivno sodelovale v ureditvi evropskih problemov. Hull je izjavil v svojem otvoritvenem govoru v Limi: »Mi ne smemo zaključiti svojega dela ne da bi vlihi novega upanja in energije ne samo našim narodom, ampak vsem narodom in skupinam, ki v današnji uri kljub velikim težavam delajo na izgraditvi boljšega sveta.« Saj v bistvu

Silen mraz po vsej Evropi

V SIBIRIJI 50 STOPINJ POD NIČLO. — VAL MRAZA SE SIRI DALJE PROTI ZAHODU IN BO MRAZ PRI NAS SE STALNO NARAŠČAL.

ZEMUN, 19. decembra. Poročilo letalske meteorološke postaje: Evropa: Val mraza zajema počasi tudi zahodno Evropo. Toplejše je samo še na Sredozemlju in na obalah Atlantskega oceana. Po vsej Jugoslaviji je razen ob morski obali oblačno in povsod leži sneg. Ponekod še sneži. Po ostalem delu osrednje in vzhodne Evrope je večinoma jasno in mraz še narašča. V Rusiji je padla temperatura že na 38 stopinj pod ničlo. Jugoslavija: Po vsej državi narašča mraz. V severnih krajih se nebo počasi jasni. Minimalna temperatura znaša v Rumi —20, v Senti —17, v Osijeku —16, v Zagrebu —11, v Ljubljani —11, Sarajevu —10, Kraljevu —12, Beogradu —11, Nišu —13, Skoplju

—9, Omišlju pa plus 7, Ziru plus 7, Splitu plus 3 stopinje.

BERLIN, 11. decembra. Mraz, ki je zajel skoraj vso Evropo, se je še povečal. V Berlinu je bilo včeraj —13, zvečer pa že —15 stopinj. Pričakuje se še hujši mraz, zlasti za Božič. Snežilo v prihodnjih dneh še ne bo. Mraz je zajel tudi že Anglijo, kjer so nastali tudi viharji. Mnogo parnikov ni moglo zapustiti pristanišč. Na severnem Poljskem znaša temperatura že 33 stopinj pod ničlo, v Sibiriji pa celo 50 stopinj pod ničlo. Posebno hudo občutijo mraz v severni Italiji, kjer je že več ljudi, ki takega mraza niso vajeni, zmrznili. To je v Evropi najhujši mraz po hudi zimi 1928/29.

Težkoče Karpatske Ukrajine

POMANJKANJE SPOSOBNEGA URADNIŠTVA, SREDSTEV IN JAVNIH ZGRADB ZAVIRA IZGRADNJO AVTONOMIJE.

CHUST, 19. decembra. Vlada Karpatske Ukrajine se pogaja s češko in slovaško vlado zaradi pomoči pri organiziranju železniške, poštno in drugih direktij, ki bi bile morale biti ustanovljene že s 1. decembrom, a še vedno niso. Dasi gre za razmeroma majhne ustanove, povzročajo vladi v Chustu vendarle težkoče materialnega in perzonalnega značaja. Za časa prejšnjega režima ni bilo poskrbljeno za izvežbanje domačinov v upravnih in zlasti ne strokovnih službah, ker so te zavze-

mali skoraj izključno Čehi, zato bo moralo tudi sedaj ostati v službi Karpatske Ukrajine še dosti Čehov. Razen tega povzročajo težkoče pomanjkanje prostorov v Chustu, kjer bo treba poslopja za razne urade šele zgraditi. S 1. januarjem preidejo v upravo Karpatske Ukrajine tudi državni gozdovi, rudniki in zdravilišča. Za prihodnje leto se pripravlja velik načrt za gradnjo zveznih železnic, cest, javnih zgradb itd.

Občinske volitve na Poljskem

VARŠAVA, 19. decembra. V 52 poljskih mestih so bile včeraj občinske volitve. Volivnih upravičencev je bilo nad 2 milijona, udeležba je, pa bila pičla. Volitve so bile zaključene ob 21. uri zvečer. Rezultati bodo objavljeni tokom današnjega dneva.

VARŠAVA, 19. dec. Včeraj so bile v 52 mestnih občinah volitve. Za sedeže v mestnih svetih se je borilo 7 strank. V Varšavi je bilo izvoljenih 100 mestnih svetnikov. Navzlic velikemu mrazu — temperatura je 16 stopinj pod ničlo — je bila udeležba zelo velika. Končni rezultat še ni znan, ker bo objavljen šele danes.

Nemška grožnja Švici

BERLIN, 19. decembra. Nemško časopisje napada Veliko Britanijo, Poljsko in posebno Švico. »Völkischer Beobachter« piše, da Nemčija ne bo več dolgo gledala nevtralne Švice na svojih mejah. O pofu dr. Schachta, ki se je že vrnil v Nemčijo, nemški listi in tudi uradna agencija ni prinesla niti besede.

Čsaky o politiki Madžarske

BUDIMPEŠTA, 19. dec. Zunanji minister grof Csaky je včeraj govoril prvič o svojem zunanepolitičnem programu, ki obeta slediti popolnoma doseđanju madžarsko zunanjo politiko. Grof Csaky je dejal, da Madžarska ne bo opustila prijateljstva z Nemčijo, Italijo in Poljsko, dobila si pa bo še novih prijateljev.

AMERIŠKI GLAS PROTI TOTALITARIZMU.

NEWYORK, 19. dec. Državni tajnik za notranje zadeve Harold Ickes je včeraj imel govor, v katerem je ostro napadel totalitarne režime in dejal, da delamo krivico srednjemu veku, ker ga v primeri z razmerami danes v nekaterih državah tako zaničujemo. Napadel je tudi polkovnika Lindbergha, da je sprejel nemško odlikovanje.

GRADNJA BOJNIH LADIJ.

LONDON, 19. devembra. Po vsem svetu je sedaj 25 velikih križark po 35.000 ton v gradnji. Pet jih gradi Anglija, po 4 Francija in Nemčija, 3 Italija, ostale pa druge velesile.

je problem za vse narode en in isti. Hull ga je označil takole: »Človeštvo se je znova znašlo pred izbiro med svobodo in suženjstvom, med redom in anarhijo, med kulturo in povratkom k barbarstvu.«
F. J. (Pariz)

Senzacije ni bilo

RIM, 19. dec. Mussolini v svojem včerajšnjem govoru v Carbonariji na Sardiniji ni govoril o italijanskih aspiracijah nasproti Franciji, kakor so nekateri napovedovali. To vprašanje je odgodeño na čas po Novem letu.

VRNITEV INTERNIRANIH ARABSKIH VODITELJEV

LONDON, 19. decembra. Angleška vlada je odposlala na Seychellsko otočje v Indijskem oceanu dve bojni ladji, ki pripeljeta nazaj tam interniranih 5 palestinskih arabskih voditeljev. Ladji se vrneta v Bajrut okoli Novega leta. Arabci bodo priredili svojim voditeljem slovesen sprejem. V starem jeruzalemskem mestu je bil včeraj ustreljen šejh Saïd Kadil skupaj z ženo.

IZSELJEVANJE ŽIDOV IZ ROMUNIJE.

BUKAREŠTA, 19. dec. Vlada je izdala dekret, po katerem bo 50.000 romunskih Židov izseljenih. Vsi bodo dobili okoli 2.300 din na roke in vozno karto do katerega koli sredozemskega pristanišča.

KONFISKACIJE V ROMUNJI.

BERLIN, 19. dec. Vlada je konfiscirala premoženje katoliških organizacij v Limburgu, ker so se bavile s protirežimsko propagando.

Po volivah

Telegram Nikole Tesle. Nikola Tesla je poslal iz New Yorka brzojavko, v kateri pravi: »V današnjih časih smatram, da je največje važnosti za našo drago domovino, da se takoj napravi med Srbi, Hrvati in Slovenci močan in neizpodbojen petletni sporazum. Za ta čas naj bi Jugoslavija ostala taka, kakor je bila ustanovljena. S tem bi se končal nemir v naših krajih in onemogočena bi bila vsaka zunanja zastrupljevalna propaganda.«

Dobra volja v besedah in dejanjih. »Sl. beseda« piše: »Mnenja smo, da se bodo dala celo kulturna vprašanja, ki bi se v bodočnosti pojavila, reševati brez svetovnonazorskih bojev, če bosta zavladala na obeh straneh fista kulturna strpnost in uvidevnost, ki sta ne le predpogoj za obstoj in delovanje vsedržavnih strank, temveč sta versko in kulturno različno oblikovani državi sami ob sebi unljivi in potrebni. Za razvoj v naznačeni smeri je potrebna dobra volja v besedah in dejanjih na obeh straneh. Za večino slovenskega naprednega življa smemo trditi, da taka dobra volja obstaja.«

Borza. Curih, 19. decembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.64, London 20.67, New York 44.2, Milano 23.25, Berlin 177.20, Praga 15.13.

Vremenska napoved. Še nadalje mrzlo, le na gorah nekoliko topleje. Najbrže sneg, zlasti na jugu in vzhodu.

Razprava o pospeševanju obmejnega tujskega prometa

Maribor, 19. dec.

Danes dopoldne je pričelo na mariborskem magistratu zasedanje poslovnega odbora banovinskega turističnega odbora, ki tokrat velja predvsem vprašanju pospeševanja in organizacije obmejnega tujskega prometa. Zasedanje vodi načelnik odseka ban. svetnik dr. Ratej iz Ljubljane. Razprave se je udeležilo večje število predstavnikov turističnih, tujskoprometnih in gostinskih organizacij, ki jih je v imenu mestne občine pozdravil podžupan g. Franjo Žebot. Zasedanja so se udeležili med drugimi ravnatelj Ivo Šubic, ravnatelj dr. Šter iz Dobrne, ravnatelj Gračner iz Rogaske Slatine, g. Dragomanovič iz Zagreba, g. Rudolf Badjura, tajnik ban. tur. odseka g. Janko Sotler, za celjsko podružnico SPD dr. Milko Hrašovec, g. Ivo Kit, župnik Pavlič iz Remšnika, predsednik marib. gostinske organizacije g. Aleksander

Klešič, ravnatelj marib. »Putnika« ravnatelj Loos, inž. Šlajmer, g. Gajšek, dr. Josip Tomišek, prof. Baš, inž. Vanek in drugi.

Po uvodnem poročilu načelnika dr. Rateja je podal daljši referat s predlogi za razvoj obmejnega tujskega prometa tajnik g. Janko Sotler, ki je posebno naglašal, da je treba zlasti dvigniti gospodarski nivo obmejnih krajev, ker je to najtrdnjša podlaga za razvoj ugodnega tujskega prometa. Po referatu se je razvila živahna debata, v katero so med drugimi posegli gg. inž. Šlajmer, župnik Pavlič, dr. Šarič iz Slatine Radenci, Berlič iz Ptuja, ravnatelj Šubic in predsednik Klešič. Po debati je bil nato razvit načrt dela in organizacije tujskega prometa v obmejnih krajih in sploh v predelu bivše mariborske oblasti, o čemer bomo še poročali, ker razprava ob zaključku lista še traja.

Požar v lesni industriji „Drava“

Maribor, 19. dec.

Pri otajevanju cevi v sušilnici lesne industrije »Drava« v Melju je danes dopoldne izbruhnil iz doslej še nepojasnjene vzroka požar ter zajel vse objekt sušilnice, kateri se nahaja več vagonov lesa in več tisoč izdelanih zabojev za pomaranče. Na kraj požara so takoj prihiteli mariborski gasilci pod vodstvom

staroste g. Pogačnika in poveljnika Franca Krambergerja, ki so z veliko požrtvovalnostjo požar lokalizirali ter preprečili, da bi se razširil še na ostale objekte podjetja, zlasti na parno žago. Škoda se ceni na več sto tisoč dinarjev. Ob zaključku lista požar še traja, vendar pa ni nobene nevarnosti več, da bi se razširil še na druge objekte.

Resnična Poljska

Že 18 let vlada na Poljskem svojevrsten režim, ki tolerira vse stranke in nudi videz svobode tiska. V resnici pa upravlja državo le majhna skupina mož, katerih spiritus rector je zunanji minister Beck. Stranke in razne organizacije so potisnjene na stran. Parlament je omejena senca ljudstva. Pilsudskega nasledstvo je naslonjeno le na državni aparat. Osrednji živec tega aparata sta »vsemogočni« II. oddelek in policijska »defenziva«. Ta dva sta vseznalca, ki vse domišljujeta, vse obremenjata z ogromnim številom osebja. Daleč od vlade in politike in njenega ustvarjanja stoji stranke kot posebna organizacija s svojim tiskom.

Poljska vlada je nekaka mešanica koktaila. Nekaj vzame od desne, nekaj od leve, nato iz sredine in meša za današnji dan. Naslednjega dne to mešanico izlije, vzame elemente te in one stranke in napravi novo mešanico. Nekega napravijo poskus neke vrste levega fašizma, naslednjega dne pa prožijo desni socializem in demokatičnim zahtevam mas. Nato se vžge plamenica o spremembi volivnega azkona. Že istega dne pa demonstrirajo po varšavskih ulicah in razbijajo židovske izložbe.

Vlada, stranke in resničen razvoj niso med seboj koordinirani elementi.

Pilsudsky je zgradil nacionalno Poljsko, ki jo je moral obdati z močno armado in se nasloniti na diktatorske metode. Tako je Poljska zaigrala svojo nekdanjo politično moralo in simbol svobode.

Danes predstavlja avtoritarno državo z izrazito policijsko psihologijo. Šteje okrog 10 milijonov (1/3 celotnega prebiv.) narodnih manjšin, v gospodarstvu pa zavzema kakih 40%. Ukrajinci in Rusini (okrog 6 milijonov) kakor tudi Nemci so bili že v začetku proti temu državnemu pripadnosti. Ukrajinci so se celo uprli z orožjem. Beloruse ni sicer nikdo vprašal o državni pripadnosti, a njih vera, šege in navade, ki se jih drže vedno bolj krčevito, kažejo, da so le prisiljeni poljski državljani.

Poljaki so očitali Rusom in Nemcem zatiranje poljskih nacionalnih posebnosti. V bivši Avstro-Ogrski pa so imeli precej možnosti svoje nacionalne svobode: svoj uradni poljski jezik in dve svoji univerzi — krakovsko in lvovsko. Poljski gospodujoči element, ki je bil v vzhodni galiciji z Malorusi v lasih, je očital Avstro-Ogrski, da podpira njih posebne težnje. Bilo kakor koli iz te preteklosti, a danes je tamkaj tako, da je tej narodni manjšini imenovala za cerkvenega predstavnika grškega duhovnika namesto Rusa.

V vodilni stranki poljskih socialistov, iz katere izhajajo Pilsudsky in ostali »polkovniški« voditelji, je bilo mnogo Židov poljske nacionalnosti. V Poljski je Židovstvo v nasprotju z drugimi deželami, kjer je židovsko manjšinsko vprašanje le umetno, resnična nacionalna manjšina, ki pa nima nobenih teritorialnih zahtev. To pa lajša poljski manjšinski problem, in to tembolj, ker je teh 3 1/2 na poljski strani.

Zdaj raste tudi v Poljski antisemitizem in z njim vred tudi enotna fronta narodnih manjšin. Vlada izjavlja, da je poskus ustvaritve take fronte veleizdaja in bo v takih primerih tudi sodila po tem zakonu.

Poljska se danes obrača proti sebi. Za državo z 1/3 državljanov, ki težje naraženo, velja le — quo vadis, Polonia. Kupičijo se protislovja, enaka onemu iz vzhodne galicije, kjer je vlada izvedla grozno oboroženo pacifikacijo, a se istočasno izjavila za samoodlobo narodov na Češkoslovaškem. Uspeh je le trenuten in se bo skoraj pokazal kot Pirova zmaga.

Za delavska stanovanja v Ljubljani

Te dni se je v Beogradu mudil ljubljanski župan dr. Adlešič in posredoval pri raznih ministrih za večje posojilo ljubljanski mestni občini. Minister socialne politike in narodnega zdravja je odobril 3 milijonsko posojilo. S tem denarjem bo Ljubljana zgradila stanovniške hiše z zdravimi delavskimi stanovanji.

Novice

Mladinsko gibanje v Jugoslaviji

Duh mladinskega gibanja, ki se je kot posledica zadnje vseobče krize porajal v zahodnoevropskih državah, se je v zadnjem času jel širiti tudi pri nas. Mladinski duh, sicer še neizkristaliziran ter tu in tam še skoraj podzavesten, je zajel tudi jugoslovansko mladino. Prvi vidnejši izraz tega duha je revija »Mladost«, ki so jo srbski omladinci začeli pred kratkim izdajati v Beogradu. Potreba po mladinskem gibanju se poudarja tudi pri nas v Sloveniji. Toda po drugi strani se trdi, da je to samo krinka za strankarske namene. Zato mislim, da ne bi bilo odveč, če bi skušal odgovoriti na vprašanje, da-li ima mladinsko gibanje pri nas svoj upravičen vzrok in svoj program?

Gospodarska in duhovna kriza, ki je sledila svetovni vojni, je povzročila za vso mladino, za mladino kot tako in brez ozira, kateremu družabnemu sloju pripada, posebne težkoče in skrbi: težkoče pri učenju, pri delu, brezposelnost in dr. Mladina je občutila, da jo teže enake skrbi in brige. Toda, kar je pri nas najbolj vplivalo na zblizanje duhov med mladino, je narodnostni moment. Danes, ob 20letnici narodne svobode, vsi čutimo neki strah in negotovost pred bodočnostjo. Izgubili smo vero v pomoč od zunaj. Zato pa čutimo tem večjo potrebo po notranjem edinstvu. Boj za mir — mir časti in dostojanstva — in za neod-

Učiteljsko zborovanje v Slov. Bistrici

Zborovanje učiteljev slovenjebistriškega okraja se je vršilo v soboto v Sl. Bistrici. Po običajnem zborovanju je bil občini zbor. Društvo je v preteklem letu zborovalo 5 krat v raznih krajih Blagajniško poročilo je ugodno, le nekaj jih je, ki obveznosti redno ne plačujejo. Predsednik je pozdravil nova člana Gerbič-Primec Ljudmila in Evalda Raka iz Tinja, se spomnil smrti našega Ivana Cankarja in primerjal v zvezi z dvajsetletnico naše svobode razmere šolstva pred vojno in sedaj. Sprejeta je bila končna resolucija. Uradništvo je prezadovoljeno, svojih otrok ne more šolati v mestih, možnost stalnega strokovnega izpopolnjevanja je ogrožena. Učiteljsvo nosi v svojem javnem delu velike materialne žrtve. Iz vseh razlogov je zato upravičena prošnja po nujnem povišanju plač, vrnitvi doklad za ženo in otroke in po izvršitvi napredovanja onih, ki so to pravico že dosegli. Tudi naj se prejemki poročenih učiteljev končno izenačijo s prejemki neporočenih.

Jubilej Antona Lajovica

Danes praznuje 60-letnico slovenski skladatelj in publicist, svetnik g. Anton Lajovic. Rodil se je na današnji dan 1878 na Vačah. Že za časa srednješolskih študij ga je vpeljal v glasbo Matej Hubad, pozneje pa tudi dr. Čerin. Konseruatorij je študiral na Dunaju kot stipendist tržaškega škofa Ravnikarja. Istočasno je študiral pravo. Glasbene študije je končal leta 1902, pravne pa l. 1906. Nato se je posvetil sodniški službi in služboval po različnih krajih, dokler ni l. 1935 postal član Stola sedmorice v Zagrebu. — Skladbe je začel objavljati že l. 1900. S svojim delovanjem je mnogo pripomogel k razmahu slov. koncertnega življenja. Udeleževan se je tudi organizatorno in mnogo koristil Glasbeni matici in Filharmonični družbi. Pomembno pa je njegovo delovanje tudi na publicističnem področju. Za časopise in dnevnike je napisal mnogo razprav zlasti s področja kulturne politike, pa tudi sociološke.

Glasbena Matica v Ljubljani je priredila jubilejntu prijateljski večer, ki je imel intimen značaj in se ga je zato udeležilo le nekaj povabljenih gostov. GM pa pripravlja Lajovčev jubilejni koncert, ki bo tudi širšemu občinstvu pokazal delo enega reprezentantov slov. glasbe.

Pregnani vlomilci

Pri posestnici Ploj Mariji na Drvanji pri Sv. Benediktu v Slov. gor. so neznanji vlomilci pred dnevi vlomili ponoči 7000 h'

visnost je skupen vsej mladini, pa naj si bo tega ali onega svetovnega nazora. Program mladinskega gibanja je l. Ribar na kratko označil v »Mladosti« takole: »Vzgojitev generacije, ki bo sposobna, braniti narodno neodvisnost in z njo tudi svojo srečo in bodočnost.«

Vidimo torej, da je mladinsko gibanje posledica specifičnih mladinskih teženj. Gibanje, ki se bori samo za ustvaritev mladinskih pravic in interesov, ne more biti privesek nobene politične stranke, temveč mora biti torišče vse mladine vseh družbenih slojev.

Najlepši dokaz, da je mladinska zavest zajela že široko množico, je prisrčno sodelovanje sokolske in akademske mladine ob priliki letošnje proslave 20-letnice zedinjenja v Beogradu. Akademska mladina, katero so doslej splošno smatrali za internacionalno orientirano, je na dan proslave v sprevedu po beograjskih ulicah klicala skupno s sokolsko mladino »Branili homo meje!« in druge podobne vzklike, ki jih je javnost sprejela z vidnim navdušenjem in ploskanjem.

Delo današnje mladine je torej narodno in konstruktivno, zato z upravičenostjo upa, da jo v njenem delovanju ne bo nihče oviral, ker smatra, da je vsako sabotiranje edinstva mladine protinaroden akt, ki služi samo sovražnikom.

R a m u h.

v hlev in odvedli dva vola. Pri tem poslu pa jih je preotil domači pes, ki je z lajanjem zbudil hlapca, ki je šel pogledat v hlev. V hlevu ni bilo dveh volov in je takoj poklical domače in sosedo, ki so se takoj skupno podali za vlomilci. Ko so vlomilci opazili, da so jim zasledovalci že za petami, so vole spustili in naglo zbežali v noč. Vole so domači kmalu našli v bližnjem gozdu.

Gradnja novih pristanišč

Na konferenci pri direkciji pomorskega prometa v Splitu bodo razpravljali o gradnji novih pristanišč v Dalmaciji. V načrtu so gradnje severnega pristanišča v Splitu in pristanišča v Pločah, Gružu in Šibeniku. Z delom bodo že spomladi začeli. V ta namen je odobren kredit 61 milijonov dinarjev.

Nove pridobitve v Kranju

Na en sam dan je dobil Kranj dve veliki pridobitvi: moderno ljudsko šolo in nov most čez Kokro, ki je edinstven v Jugoslaviji. Šolsko poslopje z opremo vred je veljalo okoli 6 milijonov dinarjev. Šola je najmoderneje grajena in urejena po najnovejših predpisih sodobne šole. Čez Kokro pa so zgradili novi leseni most, ki ima največjo razpetino v celi Evropi. Nosilno konstrukcijo mosta tvorita dva loka. Stroški novega mostu so znašali 350.000 dinarjev. Šola in most so včeraj blagoslovljeni in izročili njenemu namenu.

Mrz nad Jugoslavijo

Mrzel val, ki je zajel vso Evropo, se je razširil tudi nad Jugoslavijo. Val mrazu prihaja z Urala. Toplomer je povsod zdrknil pod ničlo, po nekaterih krajih celo na — 20 stopinj C. Tudi na Jadranu, kjer je navadno ob tem času sončno, je pritisnil mraz. V južnih predelih države močno sneži. Neugodne posledice mraza se poznajo tudi že v prometu: skoro vsi vlaki prihajajo z zamudo.

Tudi v Sloveniji mraz ni prav nič popustil. Zato je bila nedelja povsod razmeroma mrtva. V Mariboru je že dva dni temperatura okoli 15 stopinj pod ničlo. Včeraj je po malem ves dan snežilo.

o. Zdravniški razpis. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje mesto zdravnika-uradnika v ambulatoriju v Kranju. Interesenti naj vložijo prošnje najkasneje do 20. januarja.

o. Vinski sejem in razstava v Ormožu. Za vinski sejem in razstavo, ki bo jutri, dne 20. t. m. v Ormožu, je prijavljenih 167 vzorcev vina, po večini iz ormoško-ljutomerskih gorc v skupni količini okrog

o. Osnovna šola na Pragerskem je priredila včeraj božično igro s petiem in deklamacijami. Prireditelj je lepo uspela, kljub velikemu trudu učiteljstva je bil obisk jako slab. Dobiček je bil namreč namenjen za božično obdaritev otrok.

o. Trgovski dom v Murški Soboti. V Murški Soboti gradi prekmursko trgovstvo dvonadstropni trgovski dom. Gradnja lepo napreduje in je stavba že pod streho. Otvoritev doma bo prihodnje leto, ko bo v Murški Soboti zborovanje Zveze trgovskih združenj v Sloveniji.

o. Za promet z zmanjšano brzino je zopet sposobna banovinska cesta Dravograd - Slovenjgradec - Velenje - Šoštanj - Letuš - Sv. Peter v Savinjski dolini v odseku Huda Luknja, ki je bil po povodnji zelo poškodovan.

o. Pod božičnim drevescem so lep, zanimiv, moderen in — cenen dar: knjige Vodnikove družbe!

o. Žrtev sleparja-ponarejevalca. V Drago nad Ložem je prišel neznan mlajši moški k posestniku Valentinu Trohi in ga prosil za prenočišče. Med razgovorom je neznanec zaupal, da zna ponarejati 1000-dinarske bankovce. Za to delo rabi vzorce in Troha se je dal pregovoriti, da mu je dal nekaj tisoč, petsto in stodinarskih bankovcev, s katerimi je slepar ponoči izginil.

p. Vasi se elektrificirajo. Včeraj je bila svečana otvoritev električne napeljavne v Trzcu in Jurovcih. Tako so pričele tudi oddaljenejše vasi dobivati vsaj navidez moderno obliko.

p. Zopet nož. V gostilni Pen v Jurovcih je na včerajšnji zabavi nastal pretep, v katerem je Krajin Jožef iz Lancove vasi zabodel z nožem v glavo in vrat Kozelja Jakoba, pos. sina iz Trzca.

p. Tudi v Ptujju je pritisnil mraz. Na ptujskih ulicah je malokdaj več občinstva, sedaj pa ga skoraj nikjer ni videti. Še lukarice, ki so vajene zime, trepetajo z lukom na trgu.

p. Kolo jug. sester priredi danes božičnico, na kateri bo obdarilo nad 300 otrok.

p. Ptujsko delavstvo je proslavilo 20-letnico smrti velikega slovenskega pisatelja s Cankarjevo akademijo s predavanjem o njem, ki ga je podal dr. Šegula in z izbranimi deklamacijami in odlomkom iz »Hlapca Jerneja«. Najbolj je ganila poslušalce recitacija »O domovina«, iz odlomkov »Slov. ljudstvo in kultura« pa se je še bolj utrdila njihova zavest, da je bil ta veliki slovenski genij zares na strani ljudstva.

n. Predsednik Suzorja Marko Bauer je podal ostavko. Ko bo ostavka sprejeta, bo o vzrokih svoje ostavke obvestil javnost s posebnim obvestilom.

n. Stoletnico vojno sanitetske službe in 30-letnico obstajanja glavne voj. bolnišnice v Beogradu je proslavilo jugoslov. vojno bolničarstvo. Proslavi so prisostvovali zastopnik Nj. Vel. kralja, predstavniki vojno-sanitetske službe in drugi odličniki. Odkritju spomenika ustanovitelju in organizatorju vojne zdravniške službe gen. dr. Vladanu Djordjeviću pa so prisostvovali tudi predstavniki beograjske medicinske fakultete, Akademije znanosti in raznih narodnih organizacij.

n. Jahalni savez kraljevine Jugoslavije so ustanovili v Beogradu na pobudo različnih sportnih organizacij, ki se bavijo z jahalnim sportom in konjerejo. Zborovanje je bilo v Oficirskem domu. Za predsednika je bil izvoljen komandant konjenice v Beogradu gen. Nedeljkovič.

n. 14-letni deček ukradel očetu 22 tisočakov. V Dubrovniku je policija prišla 14-letnega Milosava Mustura iz Hercegovceva, ki je svojemu očetu ukradel 22 tisoč dinarjev in z denarjem pobegnil. Večji del denarja je mladi pustolovec že porabil.



»Poglej mamica, saj sem ti vankar zdej, da je aparat premajhen. Pa šriš te nikakor ne morem poslušati!«

Maribor

Zlata nedelja

Vsaka nedelja ima svoj pečat — Martinova, Miklavževa, volivna. Včeraj je vsakonedeljska napetost malo popustila, mogoče radi nepričakovane mraza, oziroma božičnega razpoloženja, ki začne z zlato nedeljo. Malo čuden in času neprimeren naslov. Vse, kar spominja na zlato — zlati časi, zlata vaiuta, zlati ljudje in tako naprej —, je danes le skomina in zato toliko bolj drago in cenjeno. Zlata nedelja pa je le ostala in menda bo tudi v bodoče, ker človek ima svoje potrebe.

Zlata nedelja za trgovce, ki otvorijo svoja vrata na stežaj. Nanjo računajo že več dni poprej in celó med letom. Njen barometer zavisi celó od letine. Dobra, zlata letina — bogata zlata nedelja. Letos smo izšli povprečno precej srečno, zlasti s pomočjo sadne letine, ki je v dobri konjunkturi zravnala marsikomu kosti. Zato se bo zlata nedelja raztegnila na prve dni tega tedna. Včeraj so bile trgovine namenjene bolj meščanom, katere so opozarjale na dobro leto za letom bolj razkošno in okusno prirejene izložbe z raznimi novostmi. Zlasti za

ženski spol, ki zna na to tako točno reagirati. Par let nazaj in letos — kaka razlika! Okus je čudna reč, ki napravi čudne moške. Takó ali drugače, a mož je prej ali slej obveščen tudi od te strani. Ta in ta izložba — mož, le pogled! Zato pa razkrije zlata nedelja zlato možovo srce. Včeraj ste lahko prešteli, koliko je takih. Z večjimi in manjšimi zavoji so hiteli domov. Sicer si mogoče razbrati precej kislih obrazov — bilo je pač mrzlo! —, a šlo je le.

Zlata nedelja in suhi dnevi iz druge polovice meseca se izključujejo. Enako sta si protivna zlata nedelja in obstoječe socialno stanje. Koliko večji učinek bi imele izložbe, če bi imeli nekateri stanovni malo bolj zlate dneve! Koliko skritih želja naših žen bi bilo izpolnjenih! In želja je mnogo, vedno več in preveč. Še sém in tja, še to in ono, česar se žena — mati ne more otresti. To je tako vidno te dni.

Želimo si tako zlate nedelje, ki bi nas ne vznemirjala, — zlate nedelje z občutjem gospodarske, socialne in politične trdnosti.

Otvoritev novih muzejskih prostorov

Včeraj dopoldne je bila v gradu lepa mariborska svečanost: otvoritev meščanskega dela mariborskega muzeja. Grad je bil okrašen z državnimi zastavami.

Okrasje:

Tedaj od urarja in juvelirja **M. Ilger-jev sin, Maribor, Gosposka 15.** Prodaja tudi na obroke.

vami. K otvoritvi so se zbrali člani Zgodovinskega in muzejskega društva v Mariboru, zastopniki tukajšnjih kulturnih in narodnih organizacij ter mnogi odličniki mariborskega javnega življenja. Zbrane goste je pozdravil predsednik Zgodovinskega in muzejskega društva prelát dr. Kovačič, ki je orisal razvoj društva in nastanek mariborskega mu-

zeja. Ta doslej ni imel pravih prostorov, saj so bili dosedanjí bolj podobni kakšnem skladišču kakor pa muzeju. Sledil je govor mariborskega mestnega župana dr. Juvana, ki je poudarjal pomen muzeja za kulturni razvoj našega mesta in otvoril muzej. Govoril je še mariborski škof dr. Tomažič, nakar so si pri-

Najdostojnejša darila od urarja in juvelirja **M. Ilger-jev sin, Maribor, Gosposka ulica 15.** Prodaja tudi na obroke.

sotni ogledali zbirke meščanskega dela muzeja. Ta del vsebuje 754 predmetov iz mariborske zgodovine. Ostali deli muzeja bodo otvorjeni šele leta 1941.

blematika njegovih čeprav v onostranstvo in pravljíčni svet odmaknjenih del je močno odjeknila med poslušalstvom in nam znova osvežila spomin na dela, ki smo jih že brali. Želeti bi bilo, da pisatelj pride še kdaj v Maribor.

m. General Božović premeščen. Nedavno imenovani general Marko Božović je premeščen v Štip. Mariborski častniki mu pripravljajo lepo odhodnico.

*** Najlepše okraske za božična drevesca, božične razglednice in polnilna peresa dobite pri Zlati Brišnik, Slovenska ul. 11.**

m. Božičnice vsepovsod. Mnoga mariborska društva so priredila včeraj božičnice za svoje revne člane in njihove otroke. Pred obdarovanjem je bil pester predbožični spored.

m. Smrt znane mariborske gostilničarke. Te dni je umrla znana gostilničarka, 67-letna Terezija Pavlič iz Stolne ulice.

m. Ljudska univerza. Danes ob 20. predava prof. Janko Mlakar o potovanju na Vezuv in Etno. Skioptične slike.

*** Za božično darilo** dobite krasne kasete in bloke pisemskega papirja, kakor amaterske albume in damske torbice pri Zlati Brišnik, Slovenska ul. 11.

m. Samo še do 24. t. m. bo odprta razstava mariborskih likovnih umetnikov v Beli unjonski dvorani na Aleksandrovi cesti, ki prikazuje lep napredek naših mojstrov čopiča in dleta. Mnogo jih je, ki so si jo že ogledali, veliko jih pa še pogrešamo, med njimi mnoge znane osebnosti, ki jih za gotovo pričakujemo. Pričakujemo pa tudi kupcev, saj je umetniška slika najlepše božično darilo.

m. Nad življenjem je obupal 21-letni pekovski pomočnik Martin F. od Sv. Andraža. V hipni duševni zmedenosti je mladenič izpil precej osetne kisline. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

m. Kaj vse izgubljajo Mariborčani. Pri predstojništvu mestne policije v Mariboru so naslednji najdeni predmeti: usnjata denarnica s 100 dinarji, denarnica s 30 dinarji, ženski plašč, moški dežnik, moški klobuk, denarnica z 9 dinarji, 200 dinarjev gotovine, usnjata denarnica z 61.50 dinarji, vojaška knjižica na ime Heričko Filip, doza za cigarete, ženska ročna torbica, dežnik, dve železniški legitimaciji na ime Zidarič, pes volčje pasme, ženska zapestnica, štampljka, usnjata denarnica s 6 dinarji, pes, denarnica z 10.50 dinarji, ženska ročna torbica, ženska naglavna ruta in poročni prstan, očala, svilen šal, kos svile, usnjata denarnica z 20 dinarji, pes lovske pasme, aktovka, omot ključev, broša, par moških nogavic in ovratnik, listnica s promejno knjižico na ime Sebrat, dvoje očal, moško kolo znamke »Diamant«, dečji jopič.

Uro?

Iz strokovne trgovine **M. Ilger-jev sin, Maribor, Gosposka ulica 15.** Prodaja tudi na obroke.

moške hlače, potni list na ime Kranjc, nalivno pero in šolsko spričevalo na ime Marija Lešnik.

m. Kurjega tata ustrelil. V hlev posestnika Josipa Kukovca v Mezgovcih je vlomil tat in ukradel več kokoši. Pri tatvini ga je zalotil gospodar, na katerega je neznanec navallil hoteč ga zabit. Kukovec ga je v samoozrambi potegnil samokres in tata ustrelil. Bil je na mestu mrtev.

m. Nova planinska postojanka na Kozjaku. Pred dnevi si je posebna komisija ogledala zemljišče blizu Lovčeve gostilne na Kozjaku, kjer bodo zgradili novo planinsko kočjo. Za to akcijo se je zavzela tudi mariborska podružnica SPD.

m. Racija. Mariborska policija prireja vsak dan racije po mariborskih ulicah in v predmestju. V petek in soboto je bila racija zelo uspešna. Polovili so več sumljivih beračev in potepuhov. Nekaj so

jih izročili sodišču, druge pa so odpravili v domovinske občine.

m. Prve žrtve poledice. V Razvanju je na poledici padla 38-letna delavka Marija Kocmut in si zlomila levo nogo. Ponesrečenko so prepeljali v mariborsko bolnišnico. Zaradi poledice je trčil neki osebni avtomobil v mesini avtobus. Razen malenkostne škode karambol ni imel usodnih posledic.

m. Tovorni avto v občestnem jarku. Včeraj jutraj je cestar našel v občestnem jarku ob Koroški cesti tovorni avtomobil 2-1217, ki je bil precej poškodovan. Očividno se je pripetila prometna nesreča, pri kateri je avtomobil izruval jablano ob cesti.

*** Najprimernejše božično darilo** je umetniški porcelan, katerega poznano najlepšo izbiro po nizkih cenah Vam nudí Zlata Brišnik, Slovenska ul. 11.

*** Najlepše darilo za Božič** je izvanredna kolonska voda in parfüm »FOR-VIL« 5 FLEURS in TROIS VALSES. Dobi se v drogeriji Kanc.

*** Za Božič v Gradec** z luksuznim avtokarom »Putnika«. Dvodnevni izlet od 25. do 26. decembra. Vožnja le din 110.—. Takojšnje prijave pri »Putniku« Maribor.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ul., tel. 28-12; lekarna pri Angelju varuhu, Aleksandrova cesta, tel. 22-13.

Kino

*** Grajski kino.** Danes »Hraber kapetan«. Karl Ludvig Diehl, Lil Dagover.

*** Esplanade kino.** Danes zadnjič »Madame Bovary«, prekrasni vefilim. Pola Negri. Film je v nemškem jeziku.

*** Union kino.** Danes zadnjič »Rdeča plesalka«, remek delo francoske produkcije. V nedeljo pol 11. matineja.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek: Zaprtó.

Torek, ob 20.: »Aida«. Red A.

Sreda: Zaprtó.

Četrtek, ob 20.: »Kralj na Betajnovi«. Red B.

Naprašamo Vas

da naročite Male oglase za naš list v upravi »Večernika« (Kopališka ul. 6) ali v poslovalnici (Aleksandrova c. 13) vsak dan najkasneje do 9. ure dop.

Za soboto

pa prosimo, da naročite Male oglase

že v petek

dopoldne ali popoldne, ker za Male oglase, naročene šele v soboto dopoldne radi prejšnjega zaključka lista žal ne moremo sprejeti jamstva, da bodo priobčeni po želji cenjenih naročnikov.

Uprava »Večernika«

Kultura

Kočevski zbornik

Ciril-Metodova družba v Ljubljani je izdala 382 strani obsegajočo knjigo »Kočevski zbornik« (din 80, v platno din 100), ki je prva slovenska publikacija z znanstvenimi razpravami o kočevski deželji.

Po uvodnih besedah družbinega prvomestnika inž. Mačkovaška podaja Iv. Simonič izčrpen geografski pregled kočevskega jezikovno mešanega ozemlja. Isti pisec je napisal tudi zgodovino kočevskega ozemlja. Obe razpravi sta pisani na znanstveni način in sta dragocena priloga k spoznavanju naše domovine. Slovenski inteligent, ki se je hotel izčrpnje informirati o zemljepisju in zgodovini Kočevja in dežele, je moral obrniti doslej lepo število knjig in dokumentov. Večina je zaradi prevelikega truda in praktične nemožnosti, zbrati material, to delo kmalu opustila. Sedaj pa je Ivan Simonič opravil hvalježno delo in na 130 straneh podal vse, kar mora slovenski inteligent vedeti o tem kosu svoje domovine.

Dr. Jože Rus se bavi z vprašanjem kočevskega gospodarstva, posebno z ozirom na nemške priseljence. Vzrok dejstva, da je število Nemcev stalno pa-

dalo, je našel dr. Rus v zanemarjanju reagrarizacije kočevskih krošnjarjev s strani avstrijskih oblasti. V sedemdesetih letih se je število kočevskih Nemcev znižalo od 22.898 na 11.915.

O slovenskih prvihah v kočevski ljudski pesmi piše France Marolt. Na devetih tipičnih primerih opozarja avtor na dejstvo, da so si kočevski Nemci izposodili nekateré pesmi od Slovencev. Kakor omenja resume v francoščini, ki zaključuje to temeljito studijo, se je avtor posluževal modernih socioloških metod.

Prof. Ivan Koštial objavlja jezikovno razpravo »O Kočevcih in kočevščini«, v kateri pravi naš jezikoslovec, da so Kočevci samo v zunanjih rečeh podlegli slovenskemu vplivu, ohranili pa so si zaradi podpore avstrijske vlade knjižni jezik poleg svojega narečja.

Prof. Saša Šantel priobčuje razpravo o izvoru kočevske narodne noše, za katero pravi, da so bila bivša kočevska narodna oblačila bolj slovanska kakor so n. pr. naše noše na Gorenjskem.

Dr. Janko Lokar govori o Kočevjarjih in Beli Krajini ter omenja, da se tip Kočevjarja še danes pozna ker krvnega mešanja med Slovenci in Nemci ni bilo

v taki meri, da bi se mogel zabrisati kočevski tip.

Prof. Janko Kumer piše o kočevski gimnaziji, Ivan Simonič pa priobčuje pregled literature o Kočevskem. Več slik in trije zemljevidi zaključujejo zbornik.

Družba sv. Cirila in Metoda je s tem zbornikom stopila na pot, ki se nam zdi edino pravilna. Dandanes je treba delati ne samo s podrobnim delom na terenu, temveč tudi na povsem drugem področju, in to je pravilno našla naša zaslužna narodno-obrambna organizacija. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na nekaj, na kar se še vedno preveč pogosto pozablja. Nevidna, a toliko večja je služba naše slovenske univerze, ki nam daje bogate sadove znanstvenega dela. Pred vojno bi si le s težavo zamislili tak zbornik, kakor ga nam je dala sedaj CMD.

Zgled CMD naj bo v spodbudo tudi drugim ustanovam. Nedavno so v Angliji statistično dokazali, da gre le 10% javnih darov v prave namene, 90% pa se porabi za administracijo društev. CMD ni nikoli spadala v tako vrsto društev, ker je vedno svoj denar za ogrožene Slovence plodonosno nalagala. S tem delom pa je napravila še velik korak naprej. Pokazala je, da imamo podobnih aktualnih problemov pri nas veliko in s takimi publikacijami, ki bi jih morale iz-

dajati vse naše važnejše ustanove, bodo delo in žrtve bogato poplačane.

Danes ne smemo pozabiti, da mora vsako delo imeti znanstveno podlago in da so minili časi, ko so se lahko pisali pamfleti in so se neresnično prikazovala dejstva — takim »dokumentom« danes nihče več ne verjame. Ker CMD ni šla po starih potih, ampak je na srečo izbrala nove, je storila važno delo. Najprej je treba delati doma in seznanili vso čitajočo javnost z našimi problemi. Drugi korak — mogoče še važnejši — pa je publikacija takih znanstvenih razprav v tujih jezikih. In svetu bodo ugajala le stvarna, znanstvena dela, kakor je pričujoči zbornik, nikakor ne knjige reklamnega značaja. Rr.

k Nobelovo nagrado v višini preko 2 milijonov dinarjev so podelili te dni gospe Pearl Buck v Stockholmu. Pri ceremoniji je bilo navzočih devet članov kraljevske hiše in preko 2.000 drugih oddličnikov.

k Šola diktatorjev. Italijanski emigrantski pisatelj Ignazio Silone je izdal v Curihu v Švici (Europa Verlag) zanimivo delo »Die Schule der Diktatoren«, ki obravnava problematiko sodobnih razmer.

Socialna politika

Socialna zaščita mladine

Socialna zaščita dece in mladine spada v široko področje socialne politike in njenih vprašanj. Socialna politika vsebuje celo vrsto reform in akcij, katerih naloga je izboljšanje splošnih življenjskih pogojev po načelih, ki jih je znanstveno dognala sociologija. Z drugimi besedami: sociologija je veda, ki proučuje družabna vprašanja in zakone socialnega življenja, socialna politika pa jih zdravi.

Danes kažejo vse vlade evropskih držav, pa tudi vsa evropska javnost, očitno tendenco za izvedbo splošnih socialnih reform, kar je tudi povsem naravno. — Ekonomska kriza je dosegla neverjetne dimenzije, brezposelnost je ogromna, prehrana nižjih slojev slaba in nezadostna, njih stanovanja nehygienska, manjka jim zraka in sonca, toplote, ljubezni in rodbinskega življenja. Zgubili so vero, ponos, samozavest, čut lastne vrednosti, vse kar človeka dviga na njega dostojno višino. — Tuberkuloza, sifilis, rak, lepra in duševne bolezni žanjejo letno ogromno število ljudi, še več jih pa degenerira in onesposoblja za delavne člane ljudske zajednice. Temu zlu pridejo še sekundarno posledice alkohol, prostitucija in kriminal, kar zastruplja že tako zadušljivo ozračje, v katerem živi današnji človek. Degeneracija se širi, toda ni posledica antropoloških in metafizičnih zakonov, kot to prikazujejo nekateri filozofi. Ta degeneracija je posledica kronične lakote na eni in prevelike mehkužnosti na drugi strani, ter v gnusni in človeka nedostojni borbi za življenjski obstoj. Lakota in telesna degeneracija pa ustvarjata tudi duševno degeneracijo. Nikoli v svetovni zgodovini niso ustvarjali velikih dejanj kronično lačni sloji, pač pa vedno le oni, ki so že čutili duhovno lakoto, ta pa je vedno znak vsaj nekega gospodarskega blagostanja, ki zahteva večje kulturne potrebe.

V naši državi štejejo otroci več kot 1/3 vsega prebivalstva. Torej ne samo zato, ker so oni temelj narodne sedanjosti in vsa njegova bodočnost, temveč tudi zato, ker so številčno najbolj močni, zavzema po pravici njih otroško vprašanje centralno mesto v socialni politiki. Nikakor pa se otroško vprašanje ne more rešiti samo zase, ono je le eden najvažnejših členov v sklopu, ki ga zavzema celotni preporod kulturnega in evgeničnega življenja našega naroda, celotna družbena asanacija, ki stremi za splošnim izboljšanjem življenjske ravni.

Ne smemo pozabiti, da je zaščita otroka brez zaščite matere nemogoča, kakor s telesnega tako tudi z duševnega vidika. To dejstvo se je jasno pokazalo v dobi nagle industrializacije evropskih držav koncem 19. in v 20. stoletju, ki je odtrgala velikemu številu otrok priroden način prehrane iz materinih prsi in družinski dom. Čeprav so se za delavske otroke že takrat začeli ustanavljati domovi, zavetišča in jasli, je smrtnost

Sport

Nogomet v snegu in ledu

Na igriščih, ki so bila že jako neprikladna za nogomet, se je včeraj pri ostrem mrazu odigralo 13. kolo za državno prvenstvo ter se je s tem zaključil ligaški spored za letošnje leto. Radi mednarodne tekme s Ferencvarosom se je tekma med HAŠK-om in varaždinsko Slavijo odigrala že v soboto.

Tekme 13. kola so v glavnem prinesle le eno presenečenje, zemunska Sparta, ki je tokrat iz formalnih razlogov nastopila še pod svojim stari imenom, je sredi Beograda porazila BASK-a, ostala pa je še kljub temu na zadnjem mestu. — Ljubljana je imela v tekmi z Jugoslavijo lepe šanse za zmago, ki jih pa pri podanih vremenskih prilikah neodločen napad ni znal izkoristiti. Škoda za izgubljeno točko, čeprav je Ljubljana že toliko kakor na varnem. — Gradjanski je na svojem igrišču zaslužen premagal beogr. Jedinstvo, junaka dneva sta bila zopet Glaser in Wöfl, ki sta s svojo igro zadivila občinstvo. — BSK je v Sarajevu tesno zmagal nad Slavijo, igra se ni mogla prav razviti radi hudega mraza, toplomer je proti koncu tekme kazal celo —12 C. — Gradjanski v Skoplju je imel v gostih Hajduka ter je moral kloniti pred mnogo boljšim nasprotni-

Mednarodna senzacija v Zagrebu

Zasluzena visoka zmaga HAŠK-a nad Ferencvarosom.

Po odlični igri je včeraj slavil HAŠK visoko zmago nad Ferencvarosom. HAŠK je bil od starta skozi celo tekmo boljše moštvo na terenu, ki tako rekoč ni imelo slabih točk. Izmed Madžarov se je odlično izkazal samo dr. Sarosy, sicer so pa skoro vsi razočarali, po svojih incidentih renomirani Toldi je tudi v Zagrebu pri stanju 5:1 povzročil mučne trenutke. Gole so dosegli Kacijan 3 ter Kocelič in Fink po enega za HAŠK-a ter Biro za goste. Sodnik g. Podubski.

Za telesno vzgojo med šolsko mladino

Predstavniki zimskih sportov pri ministru prosvete

V Beograd je prišla posebna deputacija zastopnikov zimskih sportov iz savske banovine ter je izročila ministru prosvete prošnjo, da naj bi se božične počitnice za rimsko-katoliško in pravoslavno šolsko mladino, ki so za enkrat določene na po dvakrat 10 dni, združile, tako da bi mladina imela priliko, prisostvovati raznim zimsko-sportnim tekmam in tečajem. Delegati so prošnjo ute-

otrok naglo narastla, čemur so še pripomogle nezdrave socialne razmere, vlažna, temna, zatohla stanovanja in pomanjkanje čistote in reda.

(Jutri konec.)

kom. — Že v soboto se je odigrala tekma med HAŠkom in varaž. Slavijo v Zagrebu, ki se je končala brez gola neodločeno. Slavija se je tako pomaknila za eno mesto navzgor, HAŠK pa je ostal na 5. mestu, kar je za drž. prvaka prav za prav malo.

Rezultati tekem so sledeči:

BASK:SPARTA 0:1 (0:1).
LJUBLJANA:JUGOSLAVIJA 0:0.
GRADJANSKI (Z):JEDINSTVO 2:0 (1:0).
BSK:SLAVIJA (S) 2:1 (2:1).
GRADJANSKI (S):HAJDUK 2:5 (1:1).
HAŠK:SLAVIJA (V) 0:0.

Ligaška tablica bo do spomladi sledeča:

BSK	13	10	3	0	39:11	23
Jugoslavija	13	8	2	3	26:13	18
Hajduk	13	7	4	2	32:18	18
Gradjanski (Z)	13	8	1	4	29:11	17
HAŠK	13	5	4	4	24:17	14
Jedinstvo	13	6	1	6	24:25	13
Slavija (S)	13	5	2	6	23:23	12
BASK	13	3	5	5	14:18	11
Ljubljana	13	3	4	6	12:23	10
Slavija (V)	13	2	3	8	16:31	7
Gradjanski (S)	13	3	1	9	17:39	7
Sparta	13	2	2	9	12:39	6

meljili s tem, da so poprej, ko so počitnice skupno trajale 20 dni, dijaki imeli priliko in možnost, udeležiti se smučarskih prireditev v Sloveniji in drsalnih tečajev v Zagrebu. Ako gornja intervencija ne bo ostala brezuspešna, bo s tem storjena zimskemu sportu, a tudi naši mladini, velika usluga.

BAČKA:SLAVIJA (O) 4:4 (0:3).

V Subotici se je vršila prva izločilna tekma za zimski pokal med domačo Bačko in Slavijo iz Osijeka. Kljub visokemu vodstvu Slavije ob polčasu se je tekma končala remis. Povratna tekma v nedeljo bo pokazala, kdo bo igral z BSK-om.

DAN OBČNIH ZBOROV V ZAGREBU

Včeraj so imele občne zборе tri zveze, ki so imele doslej sedež v Zagrebu: Zveza za namizni tenis, Veslaška zveza in Zveza ženskih sportov. Dočim ostala dva občna zbora nista sklenila ničesar izvanrednega, je zanimiv sklep Zveze ženskih sportov, da se prenese sedež zveze v Beograd. Nasprotniki tega beograjskega predloga, med njimi tudi edini slov. klub SK Planina iz Ljubljane, so ostali v manjšini.

DVE JUGOSLOVANSKI EKIPI V ZAKOPANIH

Na mednarodnem smučarskem tekmovanju v Zakopanih nas bosta zastopali dve ekipi: civilna in vojaška. Oblasti so že dale za to svoj pristanek. Vse države so dovolile na železnicahtne popuste.

Poljska celo 75%. Ker imajo posetniki iger iste ugodnosti kakor tekmovalci sami, bo Poljsko-jugosl. liga organizirala pri tej priliki večji izlet v Poljsko.

FRANCOSKA TENIŠKA RANG-LISTA

Zadnje dni je izdala tudi Francoska teniška zveza letošnje oficiozno teniško rang-listo. Borotra in Brougnon, ki spadata brez dvoma na prva mesta, radi pomanjkanja rezultatov, na podlagi katerih bi ju mogli primerjati z drugimi igralci, nista bila upoštevana. Lista je sledeča: 1. Petra, 2. Boussus, 3. Destremau, 4. Bolelli, 5. Feret, 6. Pelizza. — Damska rang-lista: 1. Mathieu, 2. Laundry, 3. Pannetier, 4. Halff, 5. Henrotin.

s. BSK je izvolil predsednika vlade g. dr. Stojadinovića za častnega predsednika.

s. Podpečan Franjo, znani mariborski lahkoatlet in sportni delavec, se je poročil z gđc. Marico Kosovo.

s. V tekmovanju za angl. prvenstvo v umetnem drsanju na ledu je zmagal Graham Sharp z 1859.5 točke pred Fredom Tomlinom (1777 točk), v damski konkurenci je zmagala Cecilija Colledge nad svetov. prvakinjo Megan Taylor (1887.5: 1838.5).

s. Kho Sin Kie najboljši »švedski« igravec. V Stockholmu je te dni mednarodni teniški turnir na pokritih igriščih, v katerem igra za Švedsko tudi Kinez Kho Sin Kie. Rezultati: Kho Sin Kie (Š): Boussus (F) 6:4, 6:2, Brougnon (F): Nyström (Š) 10:8, 3:6, 6:4, Borotra (F): Rohlson (Š) 6:0, 6:1, Brougnon-Boussus (F): Nyström-Rohlson (Š) 3:6, 11:9, 6:2, 6:4, Kho Sin Kie (Š): Bolelli (F) 7:9, 6:4, 6:3, Borotra-Bolelli (F): Nyström-Rohlson (Š) 6:3, 6:2, 7:5. V celoti je stanje turnirja 4:2 za Francijo, edini točki za Švedsko je dosegel Kho Sin Kie.

Šah

Partije z „Avro“ turnirja

Niemcovičeva obramba.

(10. kolo v Bredi 20. novembra.)

Beli Capablanca Črni: Reshewsky
1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. Dc2, d5 5. exd5, Dxd5 6. Sf3, c5 7. Ld2, Lxc3 8. Lxc3, Sc6 9. Tad1, 0—0 10. e3, b6 11. a3, Lb7 12. dxc5, Dxc5 13. b4, Dh5 14. Lx16, gx16 15. Td7, Tac8 16. Db2, Tfd3 17. Txb7, Se5 18. Le2, Sxf3+ 19. Lxf3, De5!! 20. Dxe5, Te1+ 21. Ld1, Tcd1+ 22. Ke2, Td1d2+ 23. Kf3, ixex24. Txa7, e4+ 25. Kg3, Ta2 26. Ta6, Td8d2 27. Tf1, Td2b2 28. Txb6, Txa3 29. b5, Kg7 30. h4, Tb3 31. Kf4, Txb5 32. Txb5 Txb5 33. g4, Tb4 34. Te1, Tb2 35. Kg3, Kf6 36. Tc4, Ke5 37. Tc8, Kf6 38. Tg8, h6 39. g5+, hxg5 40. Tgx5, Tb8 41. Kh3, e5 42. Tg1 in remis.

REŠITEV KRIZANKE št. 12.

Vodoravno: mešanica, Amon, Ka, reva, ira, ara, odij, ti, Odin, okus, jak, rov, Emilijan, cekin, si Katon, bani, ena. Navpično: maratonec, Emerik, Meka, sova, urikan, osobito, od, vino, iridij, ne, carina, as, aj, konica.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

102

Zgodba mojega življenja

Kralj Karol je razpršil s spretnimi političnimi gestami grozeče vojne oblake. V marcu sem zaradi okrevanja odpotovala v Dax, kjer sem se zopet učila hoditi. Po končanem zdravljenju sem obiskala Španijo, da vidim kralja in kraljico ter svojo najmlajšo sestro, ki je živela tam s svojim možem, princem Alfonzom Bourbon-Orleanskim. Videti Španijo je bila že od nekdaj moja želja. Dasi sem bila še slaba, sem vendar obiskala Escorial, Aranjuez, Toledo, Sevillo in Granado.

Mlada kraljica je bila moja sestrična in me je z veseljem sprejela, pa tudi v kralju Alfonzu sem našla najbolj prijetnega gostitelja in spremljevalca. Dragocene umetnine te čudovite dežele so me navdale z velikim navdušenjem. Odkar sem videla španske katedrale, se mi zde vse v drugih deželah majhne.

Ogledala sem si celo neko bikoborbo, ne morem pa trditi, da bi mi bila ugajala. Čutila sem preveč so-

čutja z ubogo živaljo. Španijo sem takrat vzljubila in sklenila, da jo zopet obiščem, kar se je zgodilo pa šele 16 let pozneje. Ob tisti priliki sem videla tudi prvič Pariz, ki je stal na stričevi črni listi. Sicer pa je Pariz Meka vsakega Romuna, in naši romunski prijatelji so nam pripovedovali, da kažejo na mene in na Nanda, ki še nisva bila tam, kot na nekako čudo kar s prstom. Živela sem na avenuj Henri Martin v Duckyni hiši, ki je bila tedaj že velika kneginja Cirila.

Znašla sem se v krogu cele vrste Romunov, ki so bili srečni, da me končno vidijo v Parizu in so zato sklenili, da me uvedejo v vse pariške vesele zabave. Toda bila sem zelo previdna in sem sprejela le naj-dostojnejša povabila, kajti nad menoj je tu bolj kakor kjer koli drugje visela stričeva senca. Lep dogodek je bilo srečanje z Anne de Noailles. Moje bivanje v Parizu je pa bilo kratko.

V Romunijo sem se vrnila z veseljem in ljubeznijo do svojih otrok. Tedaj sem bila kljub vsemu prejšnjemu zatiranju že popolna osebnost s trdno dozorelim značajem in poudarjeno voljo. Bilo je dobro, da so podrlj okoli mene zidove in odstranili verige. Zunaj je čakala na mene moja država, katero sem bila spoznala v nekakšnem jetništvu in kateri sem sedaj posvečala svoje življenje.

Vse nebo okoli zemlje je bilo tedaj grozeče oblračeno, in povsod so se že pripravljali na vojno. Tudi moja duša je bila pripravljena na težke preizkušnje.

Romunija v balkanski vojni.

V juliju leta 1913. je bila končno napovedana vojna Romunije proti Bolgariji. Politični položaj je bil tako zapleten, da so mnogi trdovratno zahtevali tako rešitev. Bukarešta je zajela nepopisna vojna mrzlica. Neverjetno, da se narodi vojnih napovedi tako vesele, kakor da ne bi bil to vse bolj povod za žalovanje.

Obrazlaganje balkanskih vojen v letih 1912/13 bi bilo predolgo, vendar hočem posvetiti nekaj besed vprašanju, zakaj je bila v Romuniji stranka, ki je tako trdovratno zahtevala napoved vojne Turčiji, in sicer na strani Srbije, Črne gore, Bolgarije in Grčije, ki so

dričele sovražnosti 5. oktobra leta 1912. Romuni so menili, da imajo zgodovinske pravice do v Bolgariji ležečega ozemlja med Rusčukom in Varno. To ozemlje bi mogli zahtevati kot plačilo za vojno pomoč; ako pa že ne bi dobili vsega, bi se zadovoljili vsaj z ozemljem med Silistrijo in Balčičem, s katerim bi bil zavarovan tako važni most pri Črni vodi.

Vojna stranka se je posluževala vseh sredstev, da bi državo zapletla v vojno, kralj Karol pa je temu nasprotoval in se je z Bolgari rajše pogajal za mirno ure-ditev vprašanja. Nagle zmage Srbov in Bolgarov so nas pa presenetile. Stric je bil prepričan, da so Turki bolj odporni. Toda Srbi so jih porazili pri Kumanovem in Bolgari pri Kirkilisi in Burgasu, in due 27. oktobra so korakali Bolgari že proti Carigradu. Vojna stranka pod vodstvom Take Jonesca je prirejela tedaj bučne demonstracije, ki so spravljale kralja v zadrego. Na vladi je bil tedaj preudarni konservativec Titu Maiorescu.

Vršilo se je tedaj več konierenc v Bukarešti, Sofiji in Londonu, vendar ni bilo lahko razpravljati z zmago-vitimi Bolgari, ki so upali, da bodo postali celo tudi gospodarji Carigrada. Meseca februarja l. 1913. se je sešla v Londonu nova konferenca, ki je priznala romunske aspiracije na Silistrijo. Toda na ta sklep Rusija ni pristala, in to je vzbujalo našo zaskrbljenost.

Približno istočasno se je moralo vdati Jedrenje, ki so ga oblegale skupno bolgarsko-srbsko-grške čete. Toda naenkrat je postal položaj čisto zmeden in nevaren, kajti v taboru Bolgarov, Srbov in Grkov je nastal spor zaradi Macedonije.

(Dalje sledi.)

S sodišča

Prvi koraki v življenju so ga zapeljali v smrt

Vedno, ko je prišla Julčka Ferkova na delo h Klanjšekovim v Hotinjo vas (pri Slivnici), je pripeljala s seboj malega, 17 mesecev starega Stanka. Otroka je potlej pustila pred Klanjšekovo hišo, da ga je gredo sonce, in da je lahko sama nemoteno delala na polju. Na otroka pred hišo sta gledala Klanjšekova gospodinja in njen oče Merčnik. Stari je imel veselje z otrokom. Govoril mu je kaj in se mu smejal, a mali se mu je prav tako smejal in mu odgovarjal; v svojem jeziku, seveda.

Tako je bilo tudi 30. septembra letos. Otok je ležal in posedal v vozičku pred hišo, Klanjšekova gospodinja pa se je sukala okoli njega in pripravljala obed za delavce. Ker je bil dan lep, je Klanjšekova napravila malega Stanka v vozičku in ga postavila na tla. Naj se mali malo sprehodi, si je mislila in bila zadovoljna. Mali je koracal okoli nje in se motil s tisočeri stvari, ki jih je od-

kril na dvorišču. Dan pa se je že dvigal, šlo je proti poldnevu; Klanjšekovi gospodinja se je mudilo. Od časa do časa je morala stopiti v kuhinjo. Vselej, preden je odšla z dvorišča, je še pogledala po Stanku — ali ta se je tako modro zagledal v neko stvar, da je bila skoraj brez skrbi zanj.

Mali se je nekaj časa igral, iznenada pa se mu je zazdelo dvorišče prazno. Nekaj je pogrešal — mogoče starega Merčnika, mogoče Klanjšekovo — kdo bi vedel. Obrnil se je in odkoracal od hiše. Napotil se je naravnost proti plotu, za katerim je tekel potok. Tja so hodili neprestano ljudje, to je videl skozi dan, in prinašali vodo iz njega. Zakaj si ne bi še sam ogledal, kako je tam. Vrata so celo odprta. Mali se je še hitreje pognal k plotu. Kmalu je bil tam. Ni bilo daleč. Stari Merčnik je stopil do potoka kakih 18 krat, mali je moral stopiti trikrat več, ali prišel je prav tako do tja. Pri ograji se je mali ustavil in še enkrat pogledal proti hiši. Nikogar ni opazil. Odrinil je priprta vrata in že je bil pri vodi. Pristopil je čisto k njej in se zazrl v njo. Gladina je bila mirna, da je mali za-

gledal v njej drugega Stanka. Pomahnil mu je od veselja in zavriskal — ali nagnil se je malo preveč in zdrknil v potok. Preden se je mogel mali pobrati in zakričati, ga je že dobre dve pedi globoka voda zalila.

Nekaj za tem je prišel in hiše stari Merčnik. Razgledal se je po dvorišču. Zazdelo se mu je, da nekaj manjka na njem, ali naslednji trenutek je že pogrešil otroka. Poklical ga je. Še enkrat. Zagledal je odprta vrata pri potoku. Zagnal se je tja, malo prestrašen — ne, ni se motil. V potoku, tam, kjer so zajemali vodo, je ležal mali Stanko. Stari ga je dvignil in ga obrnil, da bi iztekla voda iz malega — ali vse ni nič pomagalo. Mali ni in ni več dihal.

Zaradi tega je prišla posestnica Terezija Klanjšekova na zatožno klop. Državno tožilstvo jo je obsodilo, da je zakrivila prestopo po § 176/III. k. z., da je torej iz malomarnosti zakrivila otrokovo smrt.

Pri razpravi je bila obsojena posestnica Klanjšekova na 2 meseca zapore, pogojno za dobo dveh let.

Zanimivosti

CHAPLIN VE BOLJ KAKOR ZDRAVNIKI ...

V dobi nemega filma, ko je Chaplin pogosto režiral filme, je prišla k njemu iz Los Angelesa mlado dekle in ga prosila za protekcijo, ker bi rada postala zvezda v Hollywoodu. Pokazala je slavnemu komiku zdravniško spričevalo, rekoč: »Glejte, tukaj mi je zdravnik navedel razloge, zaradi katerih ne bi smela igrati za film...«

Chaplin se je mlademu dekletu ljubezljivo nasmehnil in odvrnil: »Gospodična, zaradi tega pa vam res ne bi bilo treba hoditi k zdravniku! Jaz vem bolj kakor zdravnik, da vi res ne smete igrati za film...«

Res dolgo je bil bolan.

Profesor zgodovine: »No, Zabušak, zdaj ste pa že zopet v šoli! Morali se boste prav potruditi! Koliko časa ste pa prav za prav boleli?«

Zabušak: »Od dob Marije Terezije, gospod profesor!«

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristotbina za te oglase je din 6.—. Dražbe broklic, dopisovanja in ščitovanjski oglas dln 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvoje. Oglasi davki za enkratno obilno znaša din 2.—. Zašek za male oglase se plačuje takol ori naročilu oziroma ga je vpsolati v pisma skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemno odgovore gleda malih oglasov se mora priložiti znakma za 3 dni.

Razno

ZASTONJ DOBITE

zanimivo ilustrirano knjigo »Pot do sreče«, ako se obrnete na naslov: Karmah, Zalec, 3143

PRISTEN CVETLIČNI MED
po din 16.— za kg, pri večjem odjemu popust, oddaja Kmetijska družba, Meljska c. št. 12. 3371

RES PRAKTIČNA BOŽIČNA DARILA
zo znižanih cenah kupite le pri Srečko Pihlar, Gosposka ul. 5. 3783

PREMOG, DRVA
kolobarji, Filipančič, Kopaliska 10. 3894

BOŽIČNE KEKSE
prave domače, odprti suhor, šartlje, potice in druga pečiva kupite najboljša za praznike v pekarni Čebokli, Glavni rg 9. 3878

ALI ŽE VESTE
da najboljša vino dobite le v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici. 3948

SLADKORNO BOLNI!
Krijte zaupno vašo rabo na kruhu in moki (analiza v pogled) v pekarni Rakuša, Koroška c. 24. 3789

IA, PREMOG (STEINKOHL)
6036 kalor. iz rudnika Tinsko-Podčetrtek dostavlja vsako množino s tovarnim avtomobilom kamor koli po brezkonkurenčni cen. Iv. Veršec, Podčetrtek. 4002

DOMAČE KOLINE
v torek in sredo, 20. in 21. dec. v gostilni »Zlati konj« letno in krvave klobase, — Vljudno vabi Nekred. 4003

KISLO ZELJE
pri Lovrecu, Vodnikov trg, drva vrsta. 4004

KAUČE, OTOMANE
vseh vrst zajamčeno najceneje pri »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 4005

NAJBOLJŠE VRSTE MEDU
lastnega pridelka 1938, odlikovane z zlato kolajno, samo pri Otonu Črepinko, Zrinskih trg 6, v božičnem tednu tudi na trgu, Strossmajerjeva-Orožnova ulica. 4006

Prodajam

SUHA BUKOVA DRVA
prodaja na drobno Gnilšek, Razlagova 25. 3900

Širite »Večernik«

KRASNO SPALNICO
šperano, zelo pod ceno prodam. Belak, mizarstvo, Fran kopanova 23. 4000

Službo dob!

ŠIVILJO
spremem takol. Krznarstvo Železnik, Kopaliska ul. 4007



Božična darila

v veliki izbiri priporoča

IVAN KRAVOS, Maribor

Aleks. c. 13
Telefon 2207

Sobo odda

Oddam lepo, separ. SOBO samo boljšemu gospodu. Tatentbachova ul. 18-I. Rojko. 3917

SPOMNITE SE CMD!

Najlepša

DARILA

za praznike, god in rojstni dan so bonboniere in košarice pri

„KAVALIR“
Gosposka ulica 28.

Darila za gospoda

ki razveseljujejo:

moške srajce in pižame, toplo spodnje perilo in nogavice, naramnice, dolge nogavice

Textilana Büdefeldt

Poslužite se vložkov za čevlje



Temeljito in poceni negujete svoje noge s higijenskimimi

„SETA“
vložki



Tako je!

Najlepša darila za Božič se dobe pri tvrdki

Ivan Kovačič, Maribor
Slovenska ul. 10, Koroška c. 10

Čitajte, »Večernik«

MODNA TRGOVINA

ANTON PAŠ

MARIBOR, SLOVENSKA UL. 4

Damsko, moško in otroško toplo perilo!

Za Božič!



Najidealnejša darila!

Domač kino z motornim ali ročnim pogonom. Filmska kamera za snimanje, 8, 9,5 in 16 mm. Foto-aparati vseh tip in modelov v največji izbiri in po vseh cenah.

Ceniki na razpolago. Predvajanja brezplačno.

Kolonska voda - Parfumi

svinčenokristalno blago vseh vrst, kasete za darila, doze za puder, kasete za manikiranje itd.

Ivan Pečar

Foto - Kino - Kosmetika itd.
Maribor, Gosposka ulica št. 11

Božič osamljenih

VARAŽDINSKE TOPLICE

Vsi, ki ste sami na svetu ali ste daleč od svojcev, pridite, da prebijete Božič v Varaždinskih Toplicah. Ne boste osamljeni.

Našli boste intimen krog gostov, vso meščansko udobnost, fino hrano, zdravilne kopeli, hotel je urejen za zimo. Družba, radio, šah, karte, lov, izleti, sport. Sobe 20.— din, kopeli 10.— din, kompletna oskrba 30.— din. Državni uradniki in upokojenci popust. Prosimo, javite pravočasno svoj prihod. 4001

Nalivna peresa, patentni svinčniki in kompletne garniture v veliki izbiri najdete v

Knjigarni Tiskovne zadruga, Maribor
Aleksandrova cesta 13, Telefon 24-45.

Oglejte si naše izložbe božičnih okrasov!

IVAN LAH špeciija - kolonijale - delikatesa **MARIBOR, Glavni trg 10**
TELEFON št. 25-03